

NYERGES ANDRÁS

A visszatoloncolás

1. Ha Grentz Izabella a hátsó padokban ülőket is látni akarta, a katedra magasából kellett lecsapnia rájuk, amiért nem érezték át az alkotmánytanóra fontosságát. Az új tantárgyat (egyelőre nem lévén sem tanterv, sem az oktatására kiképzett személyzet) az osztályfőnöki teendők közé sorolta a rendtartás, s az órarendben sem biztosított hozzá külön időt. A fizika-biológia szakos Grentz Izabella így a másik két tárgya hatvan perceiből csípett le valamennyit, s ez egyelőre elég is volt, úgyse nagyon tudott miről beszélni. Iskolai viszonyokra alkalmazva próbálta megértetni, mi az alkotmány, ez írja elő például, hogy egy diák, ha megszegi az iskola törvényét, mikor kapjon érte igazgatói rovét, mikor kicsapatást? Az ilyen tanítást szinte szabotálásnak érezte, mert végső soron azokkal szegült szembe, akik lehetővé tették, hogy belőle, egy Augusztá-telepi lányból tanár lehessen, viszont ugyanezek az erők döntöttek el, hogy lennie kell alkotmánytan-oktatásnak. Lelkifurdalása is volt, amiért a biológia- és fizikaanyaggal elmarad – kollégái már a féléves penzum végé felé jártak, ő pedig még a nyúl emésztésével se végzett. A hatodik B tudott erről, mert fültanúi lettünk, amint az igazgatót megpróbálja (épp ennek dolgában) jobb belátásra bírni. Máskor érdes, rekedtes hangja most remegősnek tűnt, Bélám, ments fel az alkotmánytan-oktatás alól, értsd meg, képtelen vagyok olyasmit tanítani, amihez még tankönyv sincs! Ismersz, nálunk a telepen azt se tudták, eszik-e vagy isszák az alkotmányt, hát akkor én hogy tudnám a kölykök fejébe verni, miért különb az új annál a réginél? Néhányan a sötétzöld folyosói klozettajtó fedezékében lapultunk, de így is egyértelmű lett számunkra, hogy ez a kérdés kihozta sodrából az igazgatót. Mást vártam tőled, Izám, tőled, elvtársamtól és helyettesemtől! Jövő héten itt a tanfelügyelő, mégis, ki a fene órájára merjem bevinni? Borsószik a hátam, ha csak eszembe jut, hogy alkotmánytan címen mit hordhatnak össze a mi levitézlett tanhuszáraink. Akiknek még az is sérelem, hogy gimnázium helyett nálunk kell tanítaniuk. De azt bezzeg odafönt senki se mondta meg, hogy az új tantárgyhoz honnét akasszak le hirtelen alkalmas tanerőket? Én, Izám, naponta kötélén táncolok, és akkor te, az egyetlen káderem, akiről biztosra vettem, hogy nem sírja vissza a régit, közli velem: hogy nem akar alkotmánytant tanítani. Jól van, Izám, legalább tudom, hogy ki hagy cserben, ha baj van. Döngve távolodtak a léptei, és Grentz Izabella olyan keservesen sírt, hogy még a mi szívünk is összefacsarodott tőle. Bocsáss meg, Bélám, kiáltozta, azért mondtam, amit mondtam, mert nem akarok rád szégyent hozni, de ha nem kapok segítséget... Még ott a klozettajtó mögött is sejtettük, hogy a bűne meg lesz bocsátva, mivel azok a döngő léptek visszafelé közeledtek, és az igaz-

gató hangja is lágyabb lett, csak pár hétig tarts ki még, Izám, biztos forrásból tudom, készül a tankönyv, készül, addig meg ott a Szabad Nép, benne van az új alkotmány, te csak add fel a kölyköknek memoriterként a 48-as meg az 52-es paragrafust, és minden rendben lesz!

2. Alkotmánytanfűzetünkbe Grentz Izabella diktálása nyomán bevéstük, amit fejből kellett tudnunk, és figyelmeztetett minket, hogy ezt a tárgyat kicsit másképp fogja osztályozni, mint a többit, mert aki ebből csak egy szót is kihagy, arra ő úgy fog tekinteni, mint az iskola, sőt Magyarország ellenségére. Alkotmánytanból nincs kettes, nincs hármas, itt csak ötös lehetséges. És arra is kár spekulálnotok, hogy ebből nem lehet megbukni, mert igenis lehet, sőt, az illető nemcsak évet ismételt, hanem még a szüleit is megbélyegezhetik miatta. Ha ez mind világos, akkor írjátok: Hazánk, a Magyar Népköztársaság az ingyenes és kötelező általános iskolai oktatással biztosítja a dolgozók művelődéshez való jogát. Ez a paragrafus a 48-as. A másik, amit szintén fővesztés terhe mellett mindig fújnotok kell, az 52-es. A Magyar Népköztársaság különös gondot fordít az ifjúság fejlődésére, és következetesen védelmezi érdekeit. Hirtelen olyan érzelmessé vált a hangja, mintha a családi ügyeibe avatna be minket, nekem ez nem egy tantárgy a többi közül, amiről ebben szó van, az nekem az életem is, aminek az alakulásáért örök hálával tartozom, és szeretném, ha ezzel ti is így lennétek. A tekintete végigpásztázott rajtunk, és rajtam állapotodott meg, de egyszeriben ingerültség színezte át a hangját, hé, te, letörlöm ám a képedről ezt a vigyorgást, le én! Az indulata megijesztett, még inkább elszomorított, mert éreztem, hogy ha van bárki, akinek én hálával tartozom, ő az, viszont ha előttem hálával tartozást emlegettek, rögtön a farkasgyepűi iskolaszanatórium jutott eszembe, s ettől dühös grimaszok ültek ki a képemre, mert ott olyanok vártak el tőlünk hálát, akiket éppen gyűlölni volt okunk. Grentz Izabella azonban ezt nem tudhatta, látni meg csak azt látta, hogy pofákat vágok, és az, hogy éppen én, rosszul eshetett neki.

3. Közel volt még az az idő, mikor anyám megpróbált valamelyik általános iskolába beíratni, de szeptember közepe lévén mindenütt betelt már a létszám. Miért nem tetszettek előbb jelentkezni, mondták az adminisztrátorok, létszámgyarapítást már csakis az igazgató engedélyezhet, de ő is csak akkor, ha ezt nyomós ok indokolja, a gyermek felmenői például valamely különleges érdelemmel rendelkeznek. Fennforog önöknél ilyesmi? Anyám nem közölte velük, hogy éppenséggel fennforoghatna, nagyapám tavaly kapott posztumusz kitüntetést az ex-szocdem köztársasági elnöktől, de most bölcsebbnek látszott erről hallgatni, mert híre járta, hogy a szocdemek (köztük Szakasits) ellen per készül. Kései beíratásomnak volt egy rendhagyó oka is, vashiányos vérszegénység okozta leromlott állapotom miatt fél évet Farkasgyepűn töltöttem, ahol a magaslati levegőnek jótékony hatást kellett volna gyakorolnia rám, onnét kellett a szüleimnek (valóságos partizánakció keretében) hazaszöktetniük, amikor már túl régóta nem adtam életjelet magamról. Hazaírt leveleimet ugyanis a nővérek rendre felnyitották, és mert teli voltak panasszal, mindet megsemmisítették. Szinte a véletlenül múlt, hogy – nem törődve a hétköznapi láto-

gatás tilalmával – a szüleim Farkasgyepűre jöttek, s amikor megláttak szinte csontvázra aszalódva, nem kérték senki engedélyét, csak magukkal vittek. Addigra azonban már elkezdődött az új tanév és vele a beíratásom kálváriája is. Anyám Králl Edéhez, nagyapám tanügyérnek csúfolt régi barátjához fordult segítségért; ám ő sóhajtván közölte, hogy mivel nyugdíjazták, senkinél semmiért nem tud közbenjárni. Utolsó esélyünk az az iskola volt, ahol Grentz Izabella épp ezen a nyáron lett igazgatóhelyettes, és a mérlegelési jogkörét első ízben az én ügyemben gyakorolhatta. Anyám sok rosszat hallott már róla, de a felvételem elé Grentz nem támasztott bürokratikus akadályokat, viszont közölte, azon áll vagy bukik a dolog, talál-e olyan tanárt, aki a maga túlsúfolt osztályába (és csak ilyenek voltak) hajlandó plusz egy főt befogadni. Nem talált, de megoldotta a problémát: felvett a hatodik B-be, saját, negyvenkét főből álló osztályába, és még kosztümje hajtókáján MNDSZ-jelvényt viselő anyámat is vigasztalgatta, rá se ránts, asszonytárs, ahol negyvenkét bűdös kis gazember elfér, ott elfér egy negyvenharmadik is. Aznap este fültanúja voltam, amint anyám elmeséli apámnak, mennyire nem lett igaza Héthársyné nevű kolléganőjének, akinek a gyereke szintén idejár, és óva intette őt Grentz Izabellától, el sem hiszed, milyen rendes teremtes ez a tanárnő, azt remélem, hogy talán sikerül visszaadnia valamit a gyerekünknek mindabból, amit Farkasgyepűn elvettek tőle, tudniillik hogy merjen hinni az igazságban, ami nélkül, ugye, milyen ember válhat belőle? Jó, jó, mondta apám, de szereti ez a nő a gyerekeket? Miért bűdösgazemberez le tízéveseket? Ugyan, Bandi, legyintett anyám, nem ez az, ami számít. Őnékül a fiunk elvesztett volna egy évet. És azért nem veszi el, mert ez a nő azt szokta meg az Augusztá-telepen, ahonnét való, hogy ahol heten laknak egy szobakonyhában, ott egy nyolcadikat se szokás az utcára kitenni.

4. Eleinte kedveltük az alkotmánytanórákat, mert ilyenkor hajtogattunk repülő vagy kétkéményes gőzöst, ilyenkor tárgyaltunk a lekváros kenyér elcseréléséről paprikás-zsíros kenyérré, s eközben elég volt arra ügyelnünk, hogy Grentz Izabella mikor ordítja el magát, negyvennyolcas vagy ötvenkettes, akkor késlekedés nélkül darálni kezdtük a szöveget, és nem volt semmi baj. Ha mégis elkalandozott a figyelmünk, arra fenyegetődzés volt a válasz, gyűlnek ám az egyeseitek, gyűlnek, harsogta a tanárnő, és akkorát csapott a Naplónak nevezett mappára, hogy asztaláról leugrott a vizeskancsó, és széttört a padlón, szilánkjai pedig még a következő tanárok talpa alatt is csikorogtak. Vártuk, hátha megkérdezi valamelyik, miféle gazzett megtorlása volt a törés-zúzás, de mintha ez senkit se érdekelt volna, a törmeléket összesöpörtették a pedellussal, és az asztalon másnap ott állt az új kancsó. Akkor lett botrány, ha a csapkodást sem követte síri csend, akkor légitámadás következett: mindenféle használati tárgyak röpködtek a légtérben. Típanucz meg én akkor váltunk célpontokká, amikor a tízóraiszerénkről tárgyalva későn eszméltünk rá, hogy már be is állt a hadiállapot, zajlik a légiháború. Azért légi, mert a tanárnő csípője széles lévén, nem fért volna el a szűk padosorok között, megpróbálnia sem volt érdemes, hogy tudna-e a közelünkbe furakodva rendet teremteni. Viszont feltalálta

magát: a keze ügyébe eső tárgyakkal megsorozott minket. Eleinte krétával, aztán táblatörlőronggyal, majd a fémes sarkú határidőnaplója következett, de az azzal célba vett Mikulecz helyett Vasvári Pál bekeretezett olajnyomatképét verte le a falról. A kár könnyen orvosolhatóan bizonyult, mert kinek a képéből lett volna ennek az iskolának bőséges tartaléka, ha nem a névadójából? Vasvári másnap megint ott lógott a falon, csak Mikulecz epilepsziája újult ki a rémülettől (hosszú idő után először), mindazonáltal ez csak neki volt téma, többi tanárunk ezt észrevenni se látzott. Legfeljebb azzal adták jelét szánakozásuknak, hogy nem szólították ki a táblához.

5. Változást az osztály életébe a díszítőverseny meghirdetése hozott: az a hír, hogy tanterme falát ki-ki a saját fantáziája szerint dekorálhatja, egyes osztályokat felajzott, másokat (például a hatodik B-t) rémülettel töltött el, mert nyilvánvaló volt, hogy a dekoráció beszerzése a felmenők anyagi helyzetétől függ, a mi szüleink pedig szinte kivétel nélkül lyukaszebűek voltak. Akadt, aki egyenesen azt firtatta, kötelező-e a részvétel? Szerintem díszítsünk, mondtam én, semmi se rosszabb, mint naphosszat a csupasz falat bámulni! Mikulecz, mint rendesen, most is lehurrogott, a fal nem üres, ott lóg a Vasvári! Mások azt hajtogatták, hogy kár a gőzért, a hatodik C-s Jahn papája a pártgarázsban dolgozik, ő majd szerez a fia osztályának bazinagy Sztálin-domborművet vagy akármit, nekünk kár is neveznünk! Grentz Izabella a pionírok példájával próbált érvelni, döntsön a kollektíva, mint náluk, ne néhány nagyszájú. Héthársynak támadt egy áthidaló ötlete, vegyünk közösen egy malacperselyt, abba dobáljuk bele mindannyian, amennyi erre a célra telik tőlünk. Grentz Izabella elégedetten tapsolt, ez az, büszke vagyok rátok, nem a születek tollával akartok ékeskedni, ezt szeretem, kezdtek vérbeli pionírokká válni!

6. A következő héten mégis Héthársyt célozta meg a retiküljével, ám az osztálypénzből beszerzett dekoráció egyik darabját találta el: a gipsz Dimitrov-fejet, ami úgy lett a miénk, hogy a Dekor N.V. Vörös Lombfűrész boltjában falra akasztható (lehetőleg olcsó) Lenint kértünk, de az eladó közölte, Leninből már csak talpacskán álló bronzutáncat van, amire aligha volna elég a pénzünk. Hírből már ismerte Grentz tanárnőt, s így mikor jajveszékelnünk kezdünk, hogy megnyúz minket, ha üres kézzel megyünk vissza, a szánakozás felfrissítette a memóriáját, mintha maradt volna a raktárban, még tavalyról, egy horpadt gipsz-Dimitrov, idén már nem keresik, ha ő is megfelel, hozom. Büszkén rohantunk a Dimitrovunkkal, és azonnal felszereltük, de Grentz Izabella keze másnap is félrehordott, és Héthársy egész álló nap söprögethette hajából a Dimitrov-törmelékét.

7. Az eredmény kihirdetése után Grentz Izabella valahogy mégis elfelejtett büszkének lenni ránk, nem győzte viszont emlegetni, hogy mit látott a többi osztályban: aranyszálakkal átszőtt vörös brokátterítőt, ötágú csillagot formázó lampionfüzért, ezüstözött sarlókalapácsot. Mások bezzeg tudnak áldozatot hozni a jó ügyért, és áradt belőle a szomorúság. De tanárnő, hiszen tetszett tudni, hogy tőlünk csak ennyi telik, egy kanyi se maradt a perselyünkben! No, igen, torkollt le minket, de az ilyes-

mi nem a pénzen múlik, a lelkesedéseitek volt kevés! Keserűség áradt a hangjából. Azt viszont sikerült bizonyítanotok, rossz tanár vagyok, a lelkesedésemből, úgy látszik, semmit sem tudtam rátok ragasztani. Aztán kitört belőle a leplezetlen düh. De jól van, jól, kedves hatodik B, ha tik így, én is így!

8. Na, ezért érdemes volt törni magunkat; mondta Mikulecz, van dekorációnk, aztán mire mentünk vele? Szúrósan nézett rám, mert ez mind nincs, ha én nem győzködöm az osztályt, hogy milyen rémes volt Farkasgyepűn naphosszat a meszelt falat bámulni, s amikor ki akartam tenni a szüleim fényképét, a nővér azt sem engedte, még hogy szöveget vernél a falba? Aztán a többi bűdös kis bitang is ki akarna tenni valamit? Hát nem, nem fogunk a kórteremből panoptikumot csinálni! Az én történeteimből mindig az derült ki, hogy Farkasgyepűn a kiváltságosok jutalma volt az iskolába menés, ami a nővérek kénye-kedvétől függött. Ha a lázad 37,5 fölé ment, ágyban kellett maradnod, de az, hogy mit mutasson a hőmérő, a nővértől függött, az ő kegye pedig attól, hogy szoktak-e a szüleid borítékot dugni a köpenye zsebébe? Hozzám csak ritkán tudtak lejönni, ezért nekem 37,5-nél mindig pár tizeddel nagyobb lázat mértek, márpedig a kórteremben feküdni maga volt a dögunalom. Ha kérdeztél valamit, a nővér rád förmedt, még egy szó, és holnap se mész iskolába! Olvasni is tilos volt, hiába küldtek hazulról könyveket, csendespihenőn nincs olvasás! A tanítás után visszaérkezőket is tilos volt faggatni, kaptunk-e házfeladatot, úgyse írhattam volna meg, mert ahhoz meg kellett volna engedni, hogy kiüljek az ágyam szélére, hogyisne, mondta a nővér, összetintáznád az ágyneműt! Kisapám, neked ott aranyéleted volt, sóhajtott Mikulecz, én mit nem adnék egy jó kis leckeírási tilalomért!

9. Furcsának tűnt az is, hogy szeretek a vizezett iskolatejért sorba állni, és minden nap örülök a hozzá kapott szalmaszálnak. Hogy naponta élvezettel rakodok be az iskolatáskába. Dehát Farkasgyepűn táskám se lehetett, magyaráztam, és ha lett volna, akkor se én döntöm el, hogy mit rakjak bele. Te gyagyás, itt is a másnapi órarend dönti el! Nem tudtak ezzel letromfolni az osztálytársaim, mert válaszul felmutattam a fejesvonalzót, én döntöm el, hogy vigyem-e a tomahawkomat, és azt is, hogy hány ólomkatonát teszek az oldalzsebbe! Reménytelen, intéztek el egy legyintéssel, neked itt minden jó, teee... te bezzeggyerek! Még bezzegebb lettem attól, hogy délutánonként szívesen mentem vissza az iskolába, akár szakkörre, akár őrsi ülésre. Nincs ki a négy kereked, mondták, a szabadidődben bármit csinálhatnál, te meg képes vagy visszamenni, mozgalmi blablát hallgatni? Farkasgyepűn már azért is megbüntettek, ha a szomszéd ágyon fekvővel beszélgettem, ehhez már hozzá settem, hogy számomra élvezet eldönteni, az Aradi utcán menjek-e vagy a Szondin? Tegyek-e kerülőt a Körönd felé? Farkasgyepűn egyszer bízták rám, hogy vigyem át a leletemet a pavilonunkba, és közben tettem egy kis kitérőt a szomszéd épület felé, hogy vajon az is olyan-e, mint a miénk? Báméskodás közben tetten ért Irma nővér, berángatott az irodába, tessék, üvöltözött, itt ez az átokfajzat, meg akart szökni! Nem igaz, nem akartam! Szóval hazudok? Rá kellett volna vágnom, hogy nem, de

csak megismételtem, én nem akartam szökni. Kövesd meg a jó Irma nővért, kiabálta a főnővér, de csak a fejemet ráztam. Ez egy megátalkodott gazember, hallgattam a vádat, képes pizsamában kiszökni az erdőbe, de aztán ha ott megfagy, minket vennének elő, miért nem vigyáztunk rá jobban? Nem akartam megszökni, ezt hajtogattam torkom szakadtából, ordítva a kétségbeeséstől, ez csak hazugság, és spriccelni kezdtek a könnyeim, mire a főnővér egy darabka leukoplaszttal leragasztotta a számát, majd adok én neked igazságot, olyat, hogy belezödülsz! Az osztálytársaimmal ezt sehogy se tudtam volna megértetni, nekem igenis minden jó, ami nem Farkasgyepű, tudátok, ha csak pár napot is eltöltöttetek volna ott.

10. Mikor a tízóraiszeréről tárgyaltunk Tipanuczcral, tisztáznunk kellett, vonatkozzék-e a süteményekre is, emiatt lettem annyira izgatott, hogy kicsavart felsőtesttel a mögöttem ülő felé fordultam, és nem vettem észre, hogy mit röptet Grentz Izabella: a kulcscsomóját, ami nagyobb, mint bármi, amivel eddig légitámadást hajtott végre. A karabínerére nemcsak az otthoni kulcsai voltak felfűzve, de az iskolai szer-tár, könyvtár, pince, és néhány tanterem kulcsa is, tehát nem holmi kecsesen billegő sétarepülőgép tartott felénk, hanem egy stuka, egy valóságos nehézbombázó. A veszélyre figyelmeztető szirénázás se maradt el, emberi tüdőből feltörő, de a düh sötétebb, mélyebb rétegeiben ijesztővé torzult torokhang volt az, amitől észbe kaphattunk volna. Mégis csak azt észleltük, hogy a tanárnő, épp amikor rámarkol a kulcscsomóra, Tipanuczra bökkve ordít, ötvenkettes! Tipanucz felállt és tiltakozott, én mára a nyúl emésztéséből készültem! Ne pofázz, nem te fogod megmondani, hogy én miből feleltessek! A tanárnő hangja már-már önkívületen túlinak tűnt, és ne merészeljetez nekem hátat fordítani! Mivel én voltam a hátat fordító, úgy véltem, Tipi védelmére kell kelnem, most tényleg biológiaóra van, tanárnő kérem, csak eddig jutottam, mert Grentz Izabella arca egyszerre a szemem láttára egy szörnyepofa ábrázatává gyűrődött. És ne merészeljetez, de hogy mit ne, azt már nem tudta ki-préselni a torkán, mintha fojtogatták volna. A karmozdulatát még érzékeltük, aztán a kulcscsomó ijesztő sebességgel száguldott felénk.

11. Nekem csak a fülemet súrolta, de Tipanucz arcát a szemöldökcsont fölött te-libe találta. A-ja-aj-jaj, nyüszögött Tipi, semmit se látok, meg tetszett vakítani! Kuss, ordított Grentz Izabella, és a vonásai elképedésünkre elégedettséget sugároztak. Megérdemelted, böffent ki belőle a vastag, gurgulázó hang, s a spriccelő vért nem látszott észrevenni, hol a kulcsom, halljam azt az ötvenkettest, adjátok vissza a kulcsaimat! Toporzékolva rugdosta az asztalát, na, mi lesz, hörögte, ne kelljen még egyszer mondanom! Tipi úgy nézett körül, mint aki nem hiszi, hogy a felszólítás órá vonatkozhat, tanárnő kérem, kimennék a mosdóba, és magára mutatott, ez a vér folyton csöpög! Grentz Izabella felhördült, mintha Tipi kérése merő pimaszkodás lenne, kuss, te mocskok, mert nem állok jót magamért. Eddig talán álltál, kérdeztem magamban, s eközben rémülten fedeztem fel, hogy Grentz merőn bámulja a kályhá-hoz támasztott piszkavasat, talán kinézte magának, és képes lenne kulcs híján ezt vágni hozzánk. Akár én, Tipi is meg volt szeppenve, s fejét a lábai közé lógatva a

padlót fürkészte, hová a francba eshetett a kulcs? Vidákovics, mint aki az ilyesmi-ben járatos, a vércsöpögés láttán orrvérzésre tippelt, és ráförmedt Tipire, hátra hajtsd a tökféjed, hátra, másképp sose áll el! Tipi felcsattant, könnyű mondani, de ez rajtam keresi a kulcsát, ez kinyír, ha nem találok meg neki! Eközben azonban Grentz Izabella felállt, és parancsokat kezdett osztogatni, nekem most dolgom van, az egész osztály a helyén marad, száját befog, nem játszik sajtukucacot, pissenést se halljak, mert megkeserülitek! A katedra szélén billegve furcsa, vonagló-tekergő mozdulatokat végzett, az első padokban ülők később azt mesélték, hogy a szemgolyója szinte kifordult, a száján pedig valami habféleség türemkedett ki. Hirtelen leugrott a dobogóról, és kidüböngött a teremből, mi pedig további, végtelennek tűnő másodpercekig meg se mertünk moccanni.

12. Végül Tipi volt az, aki valamire elszánta magát, lemegyek a tanáriba, hátha bekötöz valaki. Nem ajánlottuk fel, hogy elkísérjük, mert közben Mikulecz felment a katedrára, és világgá kürtölt valamit, ami különleges szenzáció lehetett a számunkra: Grentz itt felejtette a Naplót! Belenézni és megtudni, hogy ki miből hányasra áll, fantasztikus esély lett volna, de izgalmunk hamar rémüldözésbe csapott át, mert Mikulecz elkezdte felolvasni, hogy kinek a neve mellett mi áll. Grentz Izabella mindhárom tárgyából kizárólag elégtelenjeink voltak. Ez nem lehet igaz, ordítottuk szinte kórusban, ki fogja ezt elhinni? Gyertek ide, és nézzétek meg magatok, mondta Mikulecz, egyesek, egyesek és egyesek, vagyis hülye az egész hatodik B! A félévi átlagunknak annyi, és ha év végén se jobb, újrarájhatjuk a hatodikat. És ha megmondjuk, hogy igenis tanultunk, de utál minket? Héthársy röhögést mímelt a kérdésem hallatán, ilyen hülye is csak egy bezzeggyerek lehet, akkor is Grentznek fognak hinni, mert ő tanár. Mindenáron mondani akartam valamit, ami leleplezi a feltevésük képtelen voltát, és azt böktek ki, ami elsőként a nyelvemre jött, srácok, ez itt nem Farkasgyepű!

13. Minket csak egy dolog menthet meg, mondta Mikulecz, sajnálom Tipit, de nekünk most az lenne a jó, ha Grentz kiverte volna a szemét. Úgy is van, helyeselt Héthársy, akkor nem ennek a dzsumbujból szalasztott libának hinnének. Csönd, pissegett ránk a hallgatódzó Vidákovics, azt hiszem, visszajött a Grentz. Lenyomódott a kilincs, de csak Tipi óvakodott be rajta, s az arca épp olyan véres volt, mint amikor lement. Nem mertem benyitni, magyarázta, épp ott tombol a Grentz. A szüleidnek kéne láttelelet fölvetniük, mondta Mikulecz, az mindent megoldana. Tipi a fejét rázta, nem megy, a fater is, a mutter is éjszakás. Akkor végünk van, jelentette ki Héthársy. Azt lenne jó megtudni, dűnnyögött Mikulecz, hogy tart-e délután szakkört a Grentz? Mert ha nem, akkor... Vidákovicsnak jutott eszébe, hogy ezt miképp tudhatnánk meg: a pedellus itt lakik a suliban, ő mindenről tud, azon felül odáig van a háború előtti staubokért, ha véletlenül tudnánk neki egy ilyet szerezni, a tenyerünkéből enne. Én talán tudok, mondtam, mert megcsillant előttem a remény, hogy ezzel levakarhatom magamról a bezzeggyerekség bélyegét. Ki is túrtam apám féltve őrzött kincsei közül egy még Gibraltárból hazahozott cigarettásdobozt, amin egy te-

ve ügetett. Ez bevált: a pedellus másnap áhítattal meredt rá, ez Camel, rebegete, igazi Camel, és készségesen elmesélte az előző délután összes történéseit. Grentz tanárnőt kényszerzubbonyban vitték el a mentők, s még ők is alig bírtak vele. Ezt hallva Mikulecz boldogan felordított, le se fogják szarni, hogy ez a dilis nő miket firkált ró-lunk a Naplóba!

14. A bizonyítványosztás előtti napokban többször is sikítózva ébredtem, és ki-vert a veríték. A szüleim aggódva méregettek, én meg féltem, vajon most hogyan akarnak megmenteni? Aztán jött egy este, amikor már anyám hangjának euforikus csengése is sejtetni engedte, diadalérzettől sugárzó arca pedig bizonyossá tette, hogy valami jó van készülöben. Csodás hírem van a számodra, jelentette ki, tudniillik féltünk apáddal, hogy a szorongásod valami még rosszabbnak a jele, enni se et-tél, és tudjuk, hogy ez hová vezet, és persze sejtettük, hogy az örült tanárnőd felől fúj a szél, úgyhogy megkerestem nagyapád régi barátját, a Králl Edét, a tanügyért, és megmondtam, hogy most nem protekciót kérek, csak véleményt, elvégre több mint fél évszázadon át dolgozott az oktatásügyben, mondja meg ő, kell-e félnünk attól, amitől annyira félsz: érvényben hagyhatják-e az örült nő osztályzatait? És itt követ-kezik a számodra jó hír: Králl Ede ma azzal hívott fel, hogy már maga a felvetés is nonszensz, az osztályozó konferencia előtt az iskolátoknak sort kell kerítenie egy orvosszakértői konzíliumra, és az fogja megállapítani, hogy átlépte-e már a beszámíthatatlanság határát a tanárnő akkor, mikor titeket értékelt? Vannak erre egzakt módszerek, összevetik például a feleltetések dátumát az elmebaj stádiumainak dá-tumával, és így tovább. Ede szerint bármilyen is ma az iskolarendszer, nem fordul-hat elő, hogy érvényben hagyják az ilyen osztályzatokat, vagyis: nem kell félned semmitől, csillagom. Én eddig se ettől féltem, vágtam rá kapásból, csak úgy éreztem, ahol ez megtörténhet, ott az embernek nincs kedve felnőni.

15. A félévi értesítőben meglepetéseként három elégtelen helyett öt szerepelt. Azzal nem számoltam, hogy a magaviselet, illetve a szorgalom rubrikákról is az osztályfőnök dönt. Szüleim szabadkozó fesengése nekem jobban fájt, mint nekik ma-guknak, hiszen rajtuk semmi se múltott. Még vigasztalni is próbáltak, ha mi nem ló-gatjuk az orrunkat a bizonyítványod miatt, te se viselkedj úgy, mint akire ráomlott a világ. Az éppen nem, válaszoltam nekik, de olyan az egész, mintha el se hoztatok volna Farkasgyepűről. Vagy mintha most toloncolnának vissza.